

Finnålspunktion tillsammans med HPV-DNA-analys - en viktig del i utredningen av solitär knöl på halsen?

Evelina Jörtsö^{1,2}, Martin Hysek^{3,4}, Lalle Hammarstedt-Nordenvall^{2,5}, Mathias von Beckerath^{2,5}, Sushma Nordemar^{2,5}, Linda Marklund^{2,5,6}, Rusana Bark^{2,5}

¹ Medicinsk enhet Öron Näsa Hals Hörsel och Balans, Karolinska Universitetssjukhuset, ² CLINTEC, Avdelningen för Öron Näsa Hals, Karolinska Institutet, ³ Institutionen för Onkologi-Patologi, Karolinska Institutet, ⁴ Karolinska Universitetslaboratoriet, Karolinska Universitetssjukhuset, ⁵ Medicinsk enhet Huvud- och halssjukdomar, Tema Cancer, Karolinska Universitetssjukhuset, ⁶ Institutionen för kirurgiska vetenskaper, Öron-, näs- och halssjukdomar, Uppsala Universitet

Bakgrund: Lateralalial cystor (LHC) är medfödda epiteliala cystor som oftast ger sig till känna i barndomen, men ibland senare i livet. Det är den andra gälfickan som inte tillbakabildas som den ska. LHC kan vara svår att skilja från en cystisk metastas. Studier visar malignitetsfrekvens på ca 3-10% för bortopererade LHC, där ålder >40 år är känd riskfaktor för malignitet. Utredningen för denna grupp patienter är omfattande och liknar den vid okänd primär tumör (cancer of unknown primary = CUP), vilket innefattar bilateral tonsillektomi (TE) och biopsier. Målet med studien var att utvärdera huruvida HPV-DNA-analys på finnålsaspirat tillsammans med cytologisk morfologi kan användas för att differentiera mellan LHC och cystiska metastaser.

Material & metod: Alla patienter >18 år med operationskod ENB40 (Excision av lateralalial cysta- eller fistel) samt panskopikoder för utredning av CUP under 2016-2023 har identifierats (n=486) och retrospektiv granskning av journaler genomförts. Av olika anledningar exkluderades 182 patienter, och analysen omfattade 304 patienter.

Resultat: Samtliga 176 patienter med LHC i PAD var HPV-negativa både i operationspreparatet och i preoperativa cystaspirat. Av de 127 patienterna med cystiska metastaser var 98% HPV-positiva, och en patient hade metastas från papillär thyroideacancer.

Slutsats: Lateralalial cystor är HPV-negativa. Alla vuxna patienter >18 år med FNAC-verifierad benign cysta/knöl bör genomgå HPV-DNA-analys av cystaspiratet. Vid finnålsaspirat som visar HPV-negativ benign cysta och där klinisk och radiologisk utredning inte avslöjar tecken på primär tumör kan cystan/knölen opereras bort utan förutgående panskopi och TE/biopsi, oavsett ålder.